

Motion till riksdagen 2019/20:3641

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2019/20:183 Förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till ändring i minerallagen som innebär en förlängning av giltighetstiden för samtliga undersökningstillstånd som är giltiga den 1 juli 2020 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På grund av spridningen av coronaviruset befinner sig Sverige och omvärlden i en mycket svår situation och måste planera för extraordinära åtgärder. Det handlar dels om att minska och förhindra smittspridningen i samhället, dels om att minska de negativa effekter som en spridning av viruset kan få för viktiga samhällsfunktioner och för människors liv, hälsa och arbete.

Regeringen har föreslagit att det ska införas nya bestämmelser i minerallagen som rör förlängning av undersökningstillstånd. Ett undersökningstillstånd innebär en ensamrätt att kartlägga berggrundens egenskaper efter eventuella fyndigheter.

Ett undersökningstillstånd enligt minerallagen gäller i tre år från dagen för beslutet. Det finns flera möjligheter till förlängning. Ett tillstånd kan förlängas med sammanlagt högst tre år om en ändamålsenlig undersökning har utförts inom området eller om det finns godtagbara skäl. Om en sådan förlängning har gjorts kan tillstånd beviljas med ytterligare högst fyra år om det finns särskilda skäl. Giltighetstiden kan därefter förlängas med ytterligare högst fem år, om det föreligger synnerliga skäl.

I propositionen föreslår regeringen att undersökningstillstånd som har förlängts med anledning av synnerliga skäl, och som är giltiga den 1 juli 2020, ska gälla i ytterligare ett år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Coronavirusets effekter riskerar att slå hårt mot gruv- och mineralnäringen och svenska prospekteringsbolag. Dessa bolag är ofta små och specialiserade på prospektering efter potentiellt utvinningsbara mineralfyndigheter. De saknar intäkter från egen gruvproduktion och är beroende av externt kapital för att kunna fortsätta sin verksamhet. På grund av den rådande situationen är investeringsklimatet osäkert och prospekteringsbolagen riskerar att påverkas mycket negativt av detta, vilket i sin tur gör framtiden oviss för den svenska gruvbranschen.

Prospektering är kostsamt och tar tid. Undersökningsarbetet i fält föregås av tidskrävande förberedelser och själva undersökningarna behöver ofta utföras med hänsyn till säsongsbetingade faktorer, t.ex. naturskydd och hänsyn till rennäringen. Detta gör att den tid som prospekteringsföretagen faktiskt kan utföra undersökningsarbete ofta är betydligt mer begränsad än vad tillståndets giltighetstid anger.

Förslaget i propositionen är i grunden bra, men ett stort antal aktörer riskerar att inte omfattas av den föreslagna ändringen i minerallagen. Regeringens förslag omfattar endast de undersökningstillstånd som har blivit förlängda på grund av synnerliga skäl och är inne på sitt sista och totalt femtonde tillståndår. Förlängningen rör med andra ord endast tillstånd i den sista förnyelsefasen.

Det råder i dag stora oklarheter om huruvida spridningen av covid-19 kan anses vara skäl för förlängning av undersökningstillstånd. Enligt förarbetena till minerallagen ska omständigheter som prospektören inte råder över kunna motivera en förlängning i ett första skede om de har försenat arbetenas utförande. Vid ytterligare förlängning måste sökanden visa att det finns särskilda eller synnerliga skäl. I lagens förarbeten räknas inte omständigheter som prospektören inte råder över upp som skäl för att förlänga undersökningstillståndet på denna grund.

För att undvika ovisshet vad gäller tolkningen av bestämmelserna i minerallagen bör alla giltiga undersökningstillstånd förlängas ett år. Regeringen bör därför återkomma med förslag till ändring i minerallagen som förlänger samtliga undersökningstillstånd som är giltiga den 1 juli 2020 med ett år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut. En förlängning bör gälla med de begränsningar som anges i propositionen om att en förlängd giltighetstid inte bör gälla undersökningstillstånd avseende stenkol, olja eller gasformiga kolväten.

En sådan utvidgning av förslaget får stöd från både Svemin (gruvbranschens arbetsgivarorganisation) och SGU (Sveriges geologiska undersökning). De har framfört att regeringens förslag är för snävt och hävdar att även undersökningstillstånd som befinner sig i tidigare faser av undersökning bör förlängas.

De menar att prospekteringsbolag står inför en stor osäkerhet om inte alla aktörer får förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd. Vidare konstaterar de att begränsningen till att endast omfatta bolag i sista förnyelsefasen är omotiverad eftersom inkluderingen av alla tillstånd inte hade medfört stora kostnader eller administrativa pålagor för Bergsstaten, som är beslutande myndighet i frågor om tillstånd för prospektering och gruvor i Sverige.

Regeringen har, efter en hemställan från Svemin, på kort tid arbetat fram det förslag som läggs fram i propositionen och beretts möjlighet att ta hänsyn till ytterligare lagtekniska lösningar. Det finns således underlag för regeringen att arbeta vidare med. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med kompletterande förslag senast den 31 oktober 2020.

Lars Hjalmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

Helena Antoni (M)